

**Protokół nr 2/2015 z posiedzenia
Regionalnej Sieci Tematycznej Województwa Lubelskiego
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
w dniu 25 marca 2015 r.**

Dwudzieste szóste posiedzenie Regionalnej Sieci Tematycznej Województwa Lubelskiego (RST WL) w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki odbyło się w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie przy ul. Czechowskiej 19.

W posiedzeniu udział wzięło: 12 członków oraz 9 stałych zastępców członków RST. Do głosowania uprawnionych było 18 osób (na 34 którym takie prawo przysługuje). Lista członków, stałych zastępców członków i obserwatorów Sieci Tematycznej stanowi **Załącznik nr 1** do protokołu, lista gości – **Załącznik nr 2**.

Ad. 1. Otwarcie posiedzenia.

Posiedzenie otworzył i prowadził **Pan Mirosław Fatyga – Wiceprzewodniczący Regionalnej Sieci Tematycznej Województwa Lubelskiego (RST WL) w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**, Wicedyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, Przedstawiciel Instytucji Pośredniczącej II stopnia.

Ad. 2. Przyjęcie porządku obrad.

Wobec stwierdzenia na sali obrad kworum zdolnego podejmować decyzje w formie uchwał (minimum 17 osób uprawnionych do głosowania), **Wiceprzewodniczący RST** zaproponował realizację porządku obrad przesłanego wraz z zaproszeniem (Zaproszenie – **Załącznik nr 3**) Uwag nie zgłoszono – porządek został przyjęty w zaproponowanej formie.

Proponowany porządek obrad:

Proponowany porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Przyjęcie porządku obrad.
3. Walidacja produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego pt.: **PI Przyjazny świat** realizowanego w ramach Priorytetu VII PO KL w temacie: *Poszukiwanie nowych, skutecznych metod aktywizacji zawodowej i społecznej grup docelowych wymagających szczególnego wsparcia* przez Fundację Inicjatyw Menedżerskich o numerze podpisanej umowy: POKL.07.01.01-06-353/11-00;
 - a) Prezentacja produktu finalnego projektu - przedstawiciele Beneficjenta;
 - b) Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu – Pan Antoni Rutka;

c) Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

4. Walidacja produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego pt.: **PI E-podręczniki szansą na rozwój szkolnictwa zawodowego w województwie lubelskim**, który realizowany jest w ramach Priorytetu IX PO KL w temacie: *Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy* przez Narodowe Forum Doradztwa Kariery o numerze podpisanej umowy: POKL.09.02.00-06-062/12-00.

- a) Prezentacja produktu finalnego projektu - przedstawiciele Beneficjenta;
- b) Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu – Pani Iwona Kowalska;
- c) Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

5. **PI Staż z mentorem Twoim wyborem**, który realizowany jest w ramach Priorytetu VI PO KL w temacie: *Poszukiwanie nowych, skutecznych metod aktywizacji zawodowej i społecznej grup docelowych wymagających szczególnego wsparcia* przez Powiat Lubelski/Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie o numerze podpisanej umowy: POKL.06.02.00-06-184/11-00.

- a) Prezentacja produktu finalnego projektu - przedstawiciele Beneficjenta;
- b) Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu – Pan Marcin Dygoń;
- c) Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

6. **PI 50+ doświadczenie**, który realizowany jest w ramach Priorytetu VIII PO KL w temacie: *Metody utrzymania aktywności zawodowej pracowników w grupie wiekowej 50+* przez Caritas Polska o numerze podpisanej umowy: 628/POKL.08.02.02-06-009/12-00.

- a) Prezentacja produktu finalnego projektu - przedstawiciele Beneficjenta;
- b) Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu – Pan Marcin Dygoń;
- c) Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

7. Sprawy różne. Wolne wnioski.

8. Zakończenie posiedzenia.

Ad. 3. a. Prezentacja produktu finalnego projektu „Przyjazny świat”.

Opis produktu finalnego stanowi **Załącznik nr 4**. Elementy składające się na produkt finalny w wersji elektronicznej – **Załącznik nr 5**.

W imieniu Beneficjenta - **Fundacji Inicjatyw Menedżerskich** głos zabrała **Pani Anna Bielak**, która przedstawiła najważniejsze informacje o produkcie: Produkt finalny to nowatorska metoda skutecznej aktywizacji i integracji chorych psychicznie w wieku 15-25 lat oparta na skrajnie zindywidualizowanym podejściu i ścisłej współpracy na linii chory - opiekun- lekarz – rodzina. Produkt składa się z 2 elementów - metodyka wsparcia osób chorych psychicznie i scenariusze postępowań. Produktami pośrednimi są instrukcje postępowania dla rodzin, nauczycieli i pracodawców pozwalające na włączenie chorych do pełni życia oraz metodyka zarządzania potencjałem pracowniczym osób w wieku 15-25 lat, która przeznaczona jest dla pracodawców. Pracodawcy otrzymują do rąk podręcznik zarządzania pracownikami - osobami chorymi psychicznie w wieku 15-25 lat w zakresie m.in. planowania zatrudnienia, rekrutacji, adaptacji do pracy i sposobów oceniania. Użytkownikami produktu są lekarze psychiatry oraz terapeuci z Powiatowych Ośrodków Wsparcia, ŚDS,

DPS (na etapie testowania 50 os.). Jako odbiorców zaś należy wskazać osoby chore psychicznie w wieku 15 – 25 lat (na etapie testowania - 80 os.) Chorych rozróżnia się jednocześnie na 2 grupy: grupa A - osoby chorujące psychicznie o potencjale intelektualnym w normie, grupa B - osoby chorujące o obniżonym potencjale intelektualnym (wynikającym z samej choroby bądź dodatkowo występującego upośledzenia). Proces aktywizacji zawodowo – społecznej przebiega w 4 etapach: szybka interwencja, projektowanie, działanie i korekta. Szybka interwencja polega na tym, że z aktywizacją chorego nie czeka się, aż zakończy się leczenie szpitalne, ambulatoryjne, tylko terapeuta, który podejmuje się aktywizacji, przychodzi do szpitala, ustala moment rozpoczęcia aktywizacji z lekarzem prowadzącym i przystępuje do działania. Choroba, czy też jej progres nie przeszkadza w tym, aby proces aktywizacji biegł nieprzerwanie. Na I etapie terapeuta musi zebrać szczegółową informację na temat aktualnej kondycji psychofizycznej chorego, musi też dokonać dogłębnej diagnozy potrzeb. W tym celu zostały opracowane odpowiednie narzędzia do grupy chorujących psychicznie 15 – 18, pełnoletnich 19 - 25, a także tych, którzy są w normie intelektualnej i z obniżonym potencjałem intelektualnym. W zależności od grupy wyniki diagnozy mają dać odpowiedź na pytanie jak osoba postrzega sama siebie, czy ma relacje z innymi ludźmi, czy wchodzi w te relacje, czy jest w stanie samodzielnie funkcjonować, czy jest zaradna, jakie ma preferencje aktywności, jak reaguje na stres, co ją motywuje, jak rozwiązuje konflikty. Etap II obejmujący projektowanie, gdzie na podstawie wyników diagnozy ustalamy cele aktywizacji i scenariusze działania na najbliższą przyszłość, z określeniem terminów. Etap III to przystąpienie do działania – następuje realizacja założeń z etapu projektowania. Terapeuta cały czas pracuje z chorym i śledzi to co się z nim dzieje. Zadaniem terapeuty jest bieżący monitoring chorego i kiedy są problemy przewidziano IV etap zwany korektą, który polega na ustaleniu przyczyn niepowodzenia i dalszego toku postępowania. Następnie Pani Bielak poinformowała o efektach etapu testowania i doświadczeniach jakie płyną z ewaluacji. Pozostałe informacje zostały przedstawione zgodnie z prezentacją multimedialną, której wydruk stanowi **Załącznik nr 6**.

Ad. 3.b. Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu.

Opinię przedstawił Pan Antoni Rutka. Stwierdził, że nie ma żadnych zastrzeżeń, co do produktu finalnego. Uważa, że został on przygotowany w sposób profesjonalny i na wysokim poziomie. Produkt dotyczy środowiska bardzo trudno aktywizowanego, na pochwałę zasługuje fakt podjęcia tego trudnego tematu. Przedstawiony produkt finalny jest dobrze dopracowany do potrzeb tego środowiska. Pewne zastrzeżenia dotyczą jedynie czwartego kryterium oceny - Stopień skomplikowania produktu (łatwość zastosowania wypracowanych narzędzi). W ocenie Pana Rutki nie jest łatwo stosować produkt. Wszędzie, gdzie działają osoby i komórki powiązane z instytucją partnera tego projektu, czyli Stowarzyszeniem Ochrony Zdrowia Psychicznego tam będzie względnie łatwiej zastosować produkt, gdyż są tam ludzie profesjonalnie przygotowani. Poza tym środowiskiem dla celów łączenia terapii zawodowej i medycznej nie będzie prosto zastosować ten produkt. Stąd wzięta się obniżona ocena za łatwość wdrożenia.

Kolejna uwaga dotyczyła wysokiej jakości produktu finalnego – ekspert zwrócił uwagę, że nie jest ona przypadkowa i wynika z doświadczenia obydwu partnerów realizujących projekt. Stwierdził, że mamy tutaj do czynienia z naturalnym partnerstwem podmiotu który ma wiele zrealizowanych projektów, jak i takiego który na co dzień zajmuje się osobami chorymi

psychicznie. Zastosowanie takiego rozwiązania pozwoliło na wskazanie pewnych powiązań funkcjonalnych pomiędzy terapią a aktywizacją. W podsumowaniu Pan Rutka stwierdził, że może zagwarantować iż omawiany produkt będzie się podobał. Efekty w postaci skuteczności zostały osiągnięte. Trwałość, dzięki zawiązanemu partnerstwu jest zapewniona na odległą przyszłość. Kończąc, stwierdził, że należy uznać produkt finalny za zwalidowany. Pełna treść opinii Eksperta stanowi **Załącznik nr 7**.

Pani Joanna Chwaszcz - zastępca członka RST (dr psychologii, pracująca na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, prezes Stowarzyszenia realizującego program szkolenia dla terapeutów certyfikowanych przez Ministra Zdrowia) – komentując przedstawiony produkt powiedziała, że bardzo jej się podoba element aktywizacji w terapii. Dodała, że nowe programy w terapii, które są certyfikowane dla terapeutów, takie elementy zawierają. Normalny program kształcenia terapeutów oprócz diagnozy mezologicznej stawianej przez psychiatrę ma obligatoryjnie diagnozę problemową i wszyscy terapeuci się uczą. W jej opinii zasadniczą innowacją produktu jest wyjście poza gabinet do środowiska i łączenie pracy z pacjentem, ale i środowiskiem.

Pani Anna Bielak dodała, że kiedy chory trafiał do szpitala z powodu postępu choroby, wtedy aktywizacja była uniemożliwiona - chory nie uczęszczał do Powiatowego Ośrodka Wsparcia (POW). W tym modelu terapeuta może podążać za chorym – może pójść do domu, do szpitala itd.

Pani Joanna Chwaszcz zaznaczyła, że potrzebne są zmiany w pracy terapeutów, aby byli na nie gotowi. Dzięki takiemu podejściu praca wymaga od nich o wiele więcej. Do tej pory robili dużo, ale działo się to na miejscu.

Pani Chwaszcz dodała, że w nowym modelu brakuje jej włączenia do grupy użytkowników rodziny, nauczycieli, osoby, które wspierają, a więc otoczenia.

W odpowiedzi **Pani Bielak** poinformowała, że projekt przewidywał wsparcie i szkolenie dla pracowników ośrodków pomocy społecznej i pośredników pracy i takie wsparcie zostało udzielone. Jeśli chodzi o rodziny i najbliższe otoczenie – było to zadaniem terapeuty. Dlatego opracowane zostały scenariusze jak postępować, kiedy nie ma terapeuty, a jest sytuacja kryzysowa.

Pan Artur Kochański – lekarz psychiatra z Poradni Psychiatrycznej SPSK nr 1 w Lublinie stwierdził, że w obecnie funkcjonującym systemie opieki psychiatrycznej w zasadzie nie ma łącznika między dobrze funkcjonującymi strukturami psychiatrycznymi, pomocy społecznej i aktywizacji społeczno - zawodowej. Dzięki terapii, który zdobywa wszechstronne kompetencje zyskuje się osobę, która będzie w stanie koordynować różne formy pomocy i leczenia, a po drugie będzie w pewnym sensie osobą odpowiedzialną za tego pacjenta. Dzięki takiemu rozwiązaniu uda się zapewnić najważniejsze elementy zdrowienia u pacjenta z zaburzeniami psychicznymi.

Pani Grażyna Gwiazda – członek RST, Dyrektor PUP w Lublinie dodała w odniesieniu do tego, co dzieje się na rynku pracy, że zwiększa się liczba osób z różnego rodzaju zaburzeniami psychicznymi nabytymi, które są np. wynikiem braku pracy. Zwróciła uwagę, że w sytuacji tych osób bardzo ważne jest, aby je odpowiednio pokierować między innymi do PCPR w celu uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności. Ważne oprócz wsparcia przewidzianego w projekcie jest, aby praca, którą wykonują osoby z zaburzeniami

psychicznymi, nie była pracą w pełnym wymiarze, bo te osoby nie wytrzymują 8 godzin pracy, a dobrze wykonują swoje zadania w krótszym wymiarze. Jest to bardzo ważne w przywracaniu do zatrudnienia – jest to element rehabilitacji.

Ad. 3 d. Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

Na wniosek **Wiceprzewodniczącego Mirosława Fatygi** w związku z chwilowym brakiem kworum, głosowanie zostało przełożone.

Ad. 4.a Prezentacja produktu finalnego projektu pt.: *PI E-podręczniki szansą na rozwój szkolnictwa zawodowego w województwie lubelskim.*

Opis produktu finalnego stanowi **Załącznik nr 8**. Elementy składające się na produkt finalny w wersji elektronicznej – **Załącznik nr 9**.

W imieniu Beneficjenta - Narodowego Forum Doradztwa Kariery głos zabrał **Pan Arkadiusz Wiecha**, który poinformował, że temat produktu finalnego omówi **Pan Krzysztof Bondyra** – ekspert w zakresie szkolnictwa zawodowego, a na pytania związane z platformą *Edukacja cyfrowa* odpowiedzą informatycy.

Pan Krzysztof Bondyra – przypomniał jakie były przesłanki dla powstania projektu - problem z e-podręcznikami do kształcenia zawodowego. W dotychczasowej praktyce można było się spotkać z zeskanowanymi podręcznikami z lat 70. Tymczasem istnieją oczekiwania ze strony szkół zawodowych i uczniów, co do wizualizacji – filmów instruktarzowych i innych metod zachęcania uczniów szkół zawodowych w tajniki zawodów w których się kształcą. Technologie, jeżeli chodzi o kształcenie zawodowe są pod ogromną presją zmian. W ramach omawianych produktów promowane są idee i konkretne narzędzia do tworzenia cyfrowej szkoły zawodowej i dzięki temu umożliwiony jest dostęp z tych zmieniających się materiałów w sposób usystematyzowany. Najważniejszym jednak elementem projektu jest współpraca szkół zawodowych z pracodawcami, aby pracodawcy w sposób usystematyzowany w miejscu objętym opieką dydaktyczną mogli zamieszczać swoje materiały dostępne dla uczniów. Chodzi również o to, aby proces kształcenia zawodowego uczynić atrakcyjnym, aby pokazać pewne czynności a nie tylko opowiadać, jak się je wykonuje. Dodatkowo uzyskano również walor promocyjny – szkoła zawodowa nie jest pozbawiona e-podręczników.

Poza tym w ramach „nowych funduszy europejskich” Ministerstwo Edukacji planuje rozwijanie multimedialnych zasobów, które mają nie być tylko i wyłącznie e-bookami w formacie PDF. Z tego punktu widzenia omawiany projekt jest pilotażowy i przeciera ścieżki w stosunku do tego, co planuje Ministerstwo Edukacji. W trakcie realizacji projektu doszło do zmian legislacyjnych – zmiana definiuje e-podręcznik i jest związana z koniecznością recenzji każdej zmiany. Pan Bondyra zwrócił uwagę, że takie podejście kłóci się z założeniem projektu, zgodnie z którym to pracodawcy mają na bieżąco zamieszczać swoje materiały, aby nadążać za postępem technologicznym z tego punktu widzenia, przy obecnym stanie prawnym ten projekt mieści się w zasobach pomocniczych, a nie w ramach e-podręcznika ponieważ każdy nowy zasób przedstawiony przez pracodawcę musiałby być recenzowany oraz pozbawiony logo firmy. Tymczasem w szkołach zawodowych pracuje się w znacznym stopniu na materiałach reklamowych, szkoleniowych, bo innych instrukcji obsługi pozbawionych logo firm nie ma.

Ad. 4.b Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu.

Pani Iwona Kowalska przyznała, że rekomendowała walidację omawianego produktu finalnego, a ocena jaką wystawiła wynosi 3,75 na 5 pkt. możliwych. Stwierdziła, że elementy składowe produktu są dość mocno zróżnicowane pod względem innowacyjności i łatwości zastosowania, kosztów ich wdrożenia oraz skali korzyści dla grupy docelowej do której należą użytkownicy, jak i odbiorcy. Poddany walidacji produkt finalny reprezentuje następujące wymiary innowacyjności – problemu, uczestnika projektu i formy wsparcia.

Ogólnie stwierdziła, że jest to bardzo potrzebny projekt, jednak strona jego technicznego wykonania budzi wątpliwości, czy uda się kontynuować działanie modelu po zakończeniu realizacji projektu, kiedy skończą się formalne środki do niego przypisane.

Pełna treść opinii eksperckiej stanowi **Załącznik nr 10**.

Pan Arkadiusz Wiecha wyjaśnił, że po zakończeniu realizacji projektu, będzie łatwiej sfinansować koszty utrzymania portalu, bo są duże firmy zainteresowane umieszczeniem swoich filmów instruktażowych i innych materiałów, które je jednocześnie reklamują. Z punktu widzenia uczniów jest to korzystne, bo w przyszłości i tak będą pracować na materiałach konkretnych producentów. Obecnie zamieszczanie tego pomocy dydaktycznych z logo konkretnych producentów nie jest niemożliwe, bo projekt jest finansowany ze środków unijnych. W kwestii wersji off-line portalu wyjaśnił, że obecnie uczniowie oczekują, że wszystkie materiały będą bardzo multimedialne. Tymczasem gro materiałów dydaktycznych jest zamieszczonych na portalu You Tube, jednak tych filmów nie można skopiować na inny nośnik, bo wtedy pojawia się problem praw autorskich. Dla pracodawców ważne było to, że w trakcie realizacji projektu wychodzono przed podstawę programową. W trakcie jego realizacji dwukrotnie zmieniała się podstawa programowa. Z tego powodu podejście było bardziej nowatorskie, bo branża budowlana intensywnie się rozwija, a pracodawcy chcą zatrudniać absolwentów szkół, którzy od razu będą w stanie pracować na nowych materiałach i technologiach.

Pan Krzysztof Bondyra odniósł się do kosztów utrzymania portalu stwierdzając, że nie są one wysokie. Jego zdaniem brak materiałów dydaktycznych i podręczników jest bardzo dotkliwy i z tego punktu widzenia koszt rozłożony na kilka szkół nie jest dotkliwy. Tymczasem dynamika deficytu wykwalifikowanych pracowników na rynku pracy i niż demograficzny powoduje, że strony są zmuszone do współpracy. Dodatkowo istnieje pilna potrzeba współpracy z pracodawcami i podniesienia konkurencyjności szkoły. Jest to miejsce, gdzie szkoły i pracodawcy spotykają się i z ich punktu widzenia jest to narzędzie i do współpracy i do zapewnienia sobie przewag konkurencyjnych na rynku.

Członek RST – Pani Anna Kłos wyraziła zdanie, że w przypadku projektu współfinansowanego ze środków EFS narzędzie, które jest produktem finalnym projektu ma postać freeware. Po zakończeniu jego realizacji powinno być dostępne bezpłatnie przynajmniej przez okres 5 lat. W jej opinii nie ma podstaw prawnych do tego, aby opłacać aktualizacje freeware.

Pani Grażyna Gwiazda – Dyrektor PUP w Lublinie dodała, że to pracodawcom będzie zależeć na tym, aby aktualizować materiały, bo w zamian będą otrzymywać wykwalifikowanych pracowników. Z powodu braku wykwalifikowanych pracowników będzie

następować współpraca pracodawców ze szkołami. Jest to ważny element wsparcia zatrudnienia, którego nie będą musiały finansować samorządy.

Wobec wyczerpania głosów w dyskusji i uzyskania kworum zdolnego podejmować uchwały, **Wiceprzewodniczący Mirosław Fatyga** zaproponował nabór chętnych do Komisji Skrutacyjnej, która przeprowadzi głosowanie.

W wyniku podjętych czynności organizacyjnych w skład Komisji powołani zostali: Pan Marcin Giza, Pani Marta Titaniec, Pani Monika Kłos.

Jednocześnie **Wiceprzewodniczący** zaproponował, aby głosowanie przeprowadzić po zakończeniu omawiania wszystkich produktów finalnych.

Ad. 5.a Prezentacja produktu finalnego projektu *Staż z mentorem Twoim wyborem*.

W imieniu Beneficjenta - Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie głos zabrała **Pani Renata Lepek – koordynator projektu**, która przedstawiła najważniejsze informacje o projekcie: Cel projektu - zwiększenie skuteczności działań instytucji rynku pracy na rzecz podjęcia i utrzymania aktywności zawodowej i społecznej osób z wyższym wykształceniem z terenu województwa lubelskiego, pozostających bez zatrudnienia w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej. Odbiorcami są osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo z terenu województwa lubelskiego z wyższym wykształceniem pozostające bez zatrudnienia, które w okresie 12 m-cy od ukończenia szkoły wyższej nie podjęły zatrudnienia. Grupę użytkowników stanowią instytucje rynku pracy z województwa lubelskiego, pracodawcy z województwa lubelskiego. Innowacja produktu finalnego polega na modelu wsparcia przez instytucje rynku pracy, obejmującego zintegrowane i kompleksowe podejście w procesie aktywizacji osób z wyższym wykształceniem, które nie podjęły zatrudnienia w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej.

Na produkt finalny składają się: wyniki badań zapotrzebowania odbiorców i użytkowników projektu uzasadniające jego koncepcję, metodologia wsparcia bezrobotnych absolwentów szkół wyższych pozostających bez pracy więcej niż 12 miesięcy wraz z opisem programów i instrukcji dla poszczególnych instrumentów, standardy realizacji Indywidualnego Programu Mentorskiego.

Metodologia wsparcia absolwentów szkół wyższych, którzy nie podjęli zatrudnienia w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej: wstępne profilowanie - wywiad pogłębiony i pierwsza segmentacja, Poradnictwo indywidualne, którego efektem jest opracowanie bilansu kompetencji; Wsparcie innowacyjne w formie IPD – oparte przede wszystkim na personalizowanym i indywidualnym podejściu do osób z wykształceniem wyższym

W kwestii upowszechniania głos zabrała **Pani Grażyna Gwiazda – Dyrektor PUP w Lublinie**. Stwierdziła, że działania upowszechniające i włączające w projekcie obejmują wszystkie standardowe rozwiązania. Dodatkowo zaplanowano wyprodukowanie filmu o osobach, którym się udało, po to żeby pokazać, jak można wychodzić z bezrobocia. Podkreśliła ogromną potrzebę współpracy ze szkołami i ich rolę w edukacji pracy zespołowej, która pozwala rozwijać komunikatywność, kompetencje społeczne, uczy występowania oraz współpracy z różnymi osobami. Edukacja powinna uczyć pracy grupowej, która umożliwia rozwijanie relacji międzyludzkich.

